

Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра політичних наук і права
«Затверджую»

Шифр Спеціальності 052	Спеціальність «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»	Сторінка 1 з 4
------------------------------	--	----------------

Завідувач кафедри політичних наук і права
 / проф. Перегуда Є.В./

30 червня 2023 р.

Розробник силабусу
 /доц. Комова О.С./

СИЛАБУС Соціальна політика

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ВК
2) Навчальний рік: 2023/2024
3) Освітній рівень: перший рівень вищої освіти (бакалавр)
4) Форма навчання: денна
5) Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 052 «Політологія», ОП «Політичний менеджмент»
7) Статус освітньої компоненти: вибіркова
8) Семестр: V
9) Контактні дані викладача: доцент кафедри політичних наук і права Комова Олена Станіславівна, komova.os@knuba.edu.ua, телефон кафедри – (044) 241-55-66; профіль викладача на сайті КНУБА: http://surl.li/fkked День та час проведення консультацій – четвер, 15.20-16.00, ауд.443.
10) Мова викладання: українська
11) Пререквізити (дисципліни-попередники, які необхідно вивчити, щоб слухати цей курс): «Вступ до спеціальності», «Історія зарубіжних політичних вчень», «Історія політичної думки України»
12) Мета курсу: засвоєння основ наукового і практичного управління, соціальним захистом та соціальним розвитком.

13) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання компетентності
1.	ПРН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК01 СК01 СК03 СК04

2.	ПРН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК01 СК01 СК03 СК04
3.	ПРН10- Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних, ідеологічних контекстах.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК01 ЗК03 СК01 СК03 СК04
4	ДПРН03. Вміти розробляти рекомендації щодо формування планів розвитку населених пунктів, просторового планування та забудови міст.	Обговорення під час занять, контрольна робота, есе	Лекції, практичні заняття	ІК ЗК01 ЗК03 СК03 СК04 ДСК03

За підсумками вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- понятійний апарат та методи дослідження соціальної політики;
- основні теоретичні підходи до вивчення соціальної політики;
- національні особливості формування та функціонування соціальної політики.

вміти:

- критично оцінювати вітчизняний та зарубіжний досвід реалізації соціальної політики;
- аналізувати механізми реалізації соціальної політики;
- оцінювати результативність та якість реалізації соціальної політики;
- практично застосовувати існуючу нормативно-правову базу соціальної політики.

14) Структура курсу:

Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні роботи здобувача, год.	Форма підсумкового контролю
16	14		Контрольна робота	60	залік
Сума годин:				90	
Загальна кількість кредитів ECTS				3	
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:				30 (1,0)	

15) Зміст курсу

Лекції:

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади соціальної політики.

Тема 1. Соціальна політика як функція державного управління та її складові.

Тема 2. Соціальний захист людини як система.

Змістовий модуль 2. Світовий досвід соціальної політики.

Тема 3. Соціальна політика у зарубіжних країнах. Світовий досвід моделей соціальної політики та їх можливість використання в Україні.

Змістовий модуль 3. Вітчизняний досвід реалізації соціальної політики.

Тема 4. Становлення ринкової економіки в Україні та зміни в соціальній політиці. Нормативно-правова база соціальної політики в Україні.

Тема 5. Соціальна політика щодо окремих соціальних груп.

Тема 6. Форми захисту соціально вразливих верств населення

Тема 7. Пенсійна система України.

Тема 8. Соціальна політика в умовах війни з РФ.

Практичні:

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади соціальної політики.

Заняття 1. Соціальна політика як наука та навчальна дисципліна.

Змістовий модуль 2. Світовий досвід соціальної політики.

Заняття 2. Соціальна політика у зарубіжних країнах. Світовий досвід моделей соціальної політики та їх можливість використання в Україні.

Змістовий модуль 3. Вітчизняний досвід реалізації світової політики.

Заняття 3. Еволюція соціальної політики України в умовах розбудови ринкової економіки та демократизації суспільства.

Заняття 4. Формування основ соціальної політики щодо окремих соціальних груп в Україні.

Заняття 5. Основи соціальної політики щодо соціально вразливих верств населення.

Заняття 6. Еволюція пенсійної системи в Україні.

Заняття 7. Соціальна політика в умовах війни з РФ.

Тематика індивідуальних завдань та контрольних робіт (на вибір студентів)

1. Політичні партії у структурі суб'єктів соціальної політики.
2. Громадські організації серед суб'єктів соціальної політики.
3. Причини загострення соціальних проблем на етапі переходу до ринку і форми їх прояву.
4. Застосування Україною міжнародних договорів з питань соціального захисту населення.
5. Принципи, на яких будується система соціального захисту в соціально-орієнтованій ринковій економіці.
6. Організаційно-економічні засади функціонування дитячих будинків сімейного типу.
7. Критерії та показники оцінювання бідності.
8. Характеристика Стратегії подолання бідності в Україні.
9. Зарубіжний досвід організації системи соціального захисту інвалідів.
10. Недержавні пенсійні фонди, їх значення і види.
11. Соціальне страхування як механізм розбудови соціальної політики держави.
12. Зарубіжний досвід застосування соціально-орієнтованих підходів до розробки й впровадження нових принципів просторового планування населених пунктів в Україні.
13. Розробка рекомендації щодо розміщення соціальних об'єктів та розвитку пов'язаної з їх функціонуванням інфраструктури у сучасних проектах просторового планування та забудови міст/ селищ міського типу / сел в Україні.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях. Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру.

Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Модульна контрольна робота (МКР)

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Максимальна кількість балів за МКР дорівнює 20 балам. Наприкінці семестру всі здобувачі вищої освіти виконують модульну контрольну роботу з навчальної дисципліни.

До кожного варіанта модульної контрольної роботи входить по **три** питання, що відповідають репродуктивному (рівень **A**), алгоритмічному (рівень **B**) й творчому (рівень **C**) рівням складності.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

Питання репродуктивного рівня (рівень А). Максимальна кількість балів – 4.

4 бали – виставляються за бездоганну відповідь.

3 бали – виставляються за повну відповідь, але в ній допущені деякі неточності, що не мають істотного значення.

2 бали – виставляються за неповну, відповідь, в якій багато неточностей.

1 бали – виставляються за схематичну відповідь, в якій багато фактологічних помилок.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання алгоритмічного рівня (рівень В). Максимальна кількість балів – 6.

5-6 балів – виставляються за умови досконалого орієнтування у змісті понять, що висвітлюються, безпомилкового знання фактологічного матеріалу.

4 бали – виставляються за умови в цілому правильного висвітлення питання.

3 бали – виставляються за умови загального орієнтування в змісті проблеми.

2 бали – виставляються за умови неповного, поверхового розкриття змісту проблеми.

1 бал – виставляються за умови загального орієнтування в змісті проблеми з суттєвими помилками її розкриття.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання творчого рівня (рівень С). Максимальна кількість балів – 10.

9-10 балів – виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань.

7-8 балів – виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь.

5-6 балів – виставляються за умови, що відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить незначні недоліки у викладі теоретичного підґрунтя.

4 бали – виставляються за умови, що відповідь правильна, але містить незначні недоліки, рівень самостійності в судженнях недостатній.

3 бали – виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична; рівень самостійності в судженнях недостатній.

2 бали – виставляються за умови, якщо у відповіді є неточності та помилки у розкритті проблеми; рівень самостійності в судженнях недостатній.

1 бал – виставляються за умови, відсутності вичерпної відповіді на питання; наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань студента.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдань.

Питання модульного та підсумкового контролю:

- Основні категорії і поняття навчальної дисципліни «Соціальна політика».
- Суть і основна мета соціальної політики.
- Об'єкти і суб'єкти соціальної політики.
- Основні напрями соціальної політики, їх характеристика.
- Соціально-економічні перетворення в Україні
- Соціальна політика у командно-адміністративній та ринкових системах
- Наукові засади і наукове забезпечення соціальної політики.
- Структура, класифікація і характеристика соціальних нормативів.
- Суб'єкти нормативно- правового забезпечення розробки і реалізації соціальної політики.
- Роль науково-дослідних установ та навчальних закладів у забезпеченні процесів розроблення і реалізації соціальної політики.
- Соціальний захист як важлива складові соціальної політики.
- Характеристика основних складових соціального захисту.
- Пріоритетні напрями соціального захисту.
- Мінімальна заробітна плата, її місце в системі соціального захисту.
- Індексація заробітної плати як елемент захисту працівників в умовах інфляції.
- Оцінка сучасного стану соціального захисту економічно активного населення.
- Актуальні проблеми соціального захисту дітей в Україні.
- Державна політика соціального захисту жінок в Україні.
- Державна молодіжна політика. Гарантії соціального захисту молодих громадян.
- Соціально-побутові заходи та методико-соціальні аспекти захисту інвалідів.
- Загальна характеристика правового статусу та соціального захисту ветеранів війни, праці і військової служби.
- Основні напрями соціальної політики щодо внутрішньо переміщених осіб, жертв військового конфлікту на теренах Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим.
- Проблеми і перспективи становлення нової пенсійної системи.

- Соціальне страхування як механізм розбудови соціальної політики держави
- Формування основ соціальної політики щодо студентства.
- Форми захисту соціально вразливих верств населення.
- Еволюція сучасного пенсійного законодавства, механізмів та форм соціально-захисту громадян похилого віку.
- Соціальний захист військовослужбовців та учасників бойових дій.
- Напрями соціальної політики щодо внутрішньо переміщених осіб.
- Основні напрями соціальної політики країн Європи.
- Континентально-європейська (консервативна) модель соціальної політики Франції.
- Держава загального добробуту в соціально орієнтованій ринковій економіці ФРН.
- Скандинавська (або соціально-демократична) модель соціальної політики. Шведська модель соціал-демократичної держави добробуту.
- Особливості соціальної політики в США.
- Соціальна політика в країнах Близького Сходу.
- Китайська модель соціальної політики.
- Вплив соціальної політики держав ЄС на зміст сучасних соціальних проєктів України.
- Розробка рекомендації щодо потреби урахування об'єктів соціальної інфраструктури при формуванні планів розвитку населених пунктів в Україні.
- Розробка рекомендації щодо розміщення соціальних об'єктів та розвитку пов'язаної з їх функціонуванням інфраструктури у сучасних проєктах просторового планування та забудови міст/ селищ міського типу / сел в Україні.
- Застосування досвіду держав з соціально-орієнтованою економікою при розробці проєктів просторового планування населених пунктів.

16) Основна література:

Навчальні посібники:

Климаська Л. Д., Савка В. Є., Хома Н. М. та ін. Соціальна політика : навч. посіб. 2-ге вид. випр. і доповн. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 318 с.

Ярошенко А.О., Семигіна Т.В., Сушицька Н.В. Історія та теорія соціальної політики України: Навч. посібн. За ред. А.О. Ярошенко. К., НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 289 с.

Курси лекцій:

Іванова О.Л. Соціальна політика: теоретичні аспекти. Курс лекцій. К.: Видавничий дім «КМ Академія» 2013. 220 с.

Методичні роботи:

Соціальна політика: Методичні рекомендації для підготовки до практичної, індивідуальної та самостійної роботи для студентів спеціальності 052 «Політологія». Уклад. Є.В. Перегуда, О.С. Комова, В.В. Пристайко. Київ-Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2023. 24 с.

Нормативно-правова база

Конституція України. Редакція від 1.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Законодавство у сфері соціального захисту. Сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <https://ombudsman.gov.ua/uk/zakonodavstvo-u-sferi-socialnogo-zahistu> (дата звернення: 01.06.2023).

Європейська соціальна хартія (переглянута). Страсбург, 3 травня 1996 р. Ратифіковано Законом №137-V від 14.09.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text (дата звернення: 01.06.2023).

Кодекс законів про працю України: Закон від 10.12.1971 р. №322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Конвенція МОП про основні цілі та норми соціальної політики від 6 червня 1962 року №117. *Конвенції та рекомендації, ухвалені Міжнародною організацією праці. 1919–1964. Т. 1.* Женева : Міжнародне бюро праці, 1999. С. 688–694.

Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон від 20.12.1991 р. №2011-XII зі змін та доповн. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Сімейний кодекс України: Закон від 10.01.2002 р. №2947-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

Стратегія подолання бідності: Розп. Кабінету Міністрів від 16.03.2016 р. №161-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-2016-p#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

17) Додаткові джерела:

Бондаренко С. М., Бугас Н. В Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку *Державне управління, удосконалення та розвиток.* 2021. №2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf (дата звернення: 01.06.2023).

Гончарова С.Ю., Отенко І.П. Соціальна політика. Навч. посібник. Х.: Вид-во ХДЕУ, 2013. 200 с.

Давидюк О.О., Ільчук Л.І., Микитенко В.В Соціальна політика в умовах поглиблення соціальної нерівності в Україні.

Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2011.476 с.
Літвінов О.В., Семеніхіна Ю.В., Андреев О.М. Громадянське суспільство: питання та відповіді: практ. посібник. Дніпро: Тамариск; Моноліт, 2019.
Кириленко О.П., Малиняк Б.С., Петрушка О.В. та ін. Розвиток державного пенсійного страхування в умовах пенсійної реформи: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 350 с
Колот А.М. Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання: Монографія. К.: КНЕУ, 2003. 230 с.
Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Чернігів : ЧДТУ, 2012. 319 с.
Кучменко Е. М., Шелега О. О. Специфіка ринку зайнятості України: вдосконалення діяльності особистості з питань професійного навчання населення. *Державне управління та державна служба зайнятості (питання теорії та виклики практики)*. К., ІПК ДСЗУ, 2008. С.122-135.
Макарова О В. Соціальна політика в Україні: Монографія. К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2015. 244 с
Маховський Д. Соціальна політика України: стан та перспективи розвитку. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. № 2. С. 31-37.
Методологія соціальної політики: теорія та практика / А.М. Макаренко, О.М. Макаренко, Т.М. Макаренко та ін. К.: Наукова думка, 2019. 416 с.
Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціально-гуманітарний аспект. Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. 311 с.
Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник. За ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів: Університет банківської справи, 2021. 547 с.
Чанишева Г. Соціальна політика: поняття, цілі та правове забезпечення. *Трудове право*. 2020. №11. С. 80-85. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2020/11/14.pdf> (дата звернення: 01.06.2023).
Чернишева Г. Соціальна політика: поняття, цілі та правове забезпечення // *Трудове право*.2020. № 11. С. 80-85
Bulmer M. *Social Science and Social Policy*. Routledge, 2021. 348 p
Middley J., Livermore M. *The Handbook of Social Policy*. SAGE, 2008. 624 p.

Інформаційні ресурси:

Освітній сайт КНУБА. Сторінка кафедри політичних наук і права. Дисципліна «Соціальна політика». URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2842>.
Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>.

18) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання			Модульна контрольна робота	Індивідуальне завдання	Сума балів
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3			
15	15	30	20	20	100

19) Політика щодо академічної доброчесності

1. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

20) Політика щодо відвідування

1. Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.

2. Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

3. Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

4. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2842>